

Inštitut za zdravje in delo
in prehrano.

Issued daily except Sunday
and Holiday.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETTO—YEAR XIV.

Cena lista je \$5.00.

Entered as second-class matter January 25, 1919, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., tork, 26. julija (July 26) 1921.

Subscription \$5.00
Yearly.

Credniški in upravni pro-
stor: 2657 B. Lawndale av.

Office of publication:
2657 B. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4838.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

HOOVER JE PONUDIL RUSIJI POMOČ.

Brsjavil je Gorkiju v Petrogradu, da je pomoč pripravljena, toda Rusija mora izpolniti Američane.

NADSTANJARSKA POMOČ NA AKCIJA V RUSIJI.

Washington, D. C. 25. jul. — Herbert Hoover, trgovinski tajnik in predsednik Ameriške pomozne administracije (bivše Hooverjeve vojne organizacije), je včeraj odgovoril Maksimu Gorkiju, slavnemu ruskemu pisatelju, na njegov apel za pomoč, da je Amerika pripravljena pomagati Rusiji. Hoover je posjal brzjavko Gorkiju v Petrograd z obvestilom, da Ameriška pomočna administracija tako priče z akcijo, toda pod pogojem, da sovjetska vlada izpušti ameriške ujetnike, ki se še nahajajo v boljševiški republike.

"Kakor hitro preimeno uradno vest, da so Američani osvojeni," je brzjavil Hoover, "toda Ameriška pomočna administracija, natančovljiva in popolnoma neuradna organizacija, katera predsednik nem je, v družbi z drugimi dobrodelenimi organizacijami, ki skrivajo ob podpori generalnih Američanov, nemudoma priča na pomoč vašemu ljudstvu, katerega je zadela nešreča valedru, lastote in bolezni. Ameriška pomočna administracija ima dovolj denarja, da lahko takoj pomaga otrokom in boleznikom."

Hoover pravi, da njenova organizacija lahko 20 milijonov dolarkov, ki jih je usmerila v dela mesta zaradi pomočne delu isto svobodo, katero je imela organizacija v triindvajsetih drugih državah, v katerih je vsejela svoje delo. Na drugi strani jamči Hoover, da njegovi zavetniki v Rusiji se ne bodo vlekli v iztranje politične zadeve dežele.

Berlin, 25. jul. — Marija Andrejeva Gorkij, druga soproga Maksima Gorkija, ki se nahaja v Berlinu, je v intervjuju izrazila upanje, da se Gorkiju posreči organizirati zunanjega pomoč za milijone prebivalcev v Rusiji, kateri grozi smrť valedru in nalenjih bolezni. Gorkijeva je dobila vest, da se je v Moskvi organizirala nadzorarska akcija, pri kateri sodelujejo komunisti in njihovi politični nasprotniki. To je Gorkijev delo.

"Moj soprog," je rekla Andrejeva, "je dal k Leninu in mu pojasnil, da je zunanjega pomoč absolutno potrebna. Ponudil se je, da on značno svetovno gibanje za rešitev predsedstva prehvalstva. Lenin je privolil in končno ga je Gorkij pridobil tudi za to, da se pomočna akcija vrne pod nepolitičnim vodstvom, v katerem naj sodelujejo tudi neboljševiki. Tako nato se je v Moskvi organiziral odbor, ki je nastavljen iz pristavev vseh strank; Gorkij je tudi član tega odbora. Moj soprog mi poroča, da se prizadeto prebivalstvo v provincah ob Volgi kar v celih masah veli v druge kraje. Nepopisana penitka se je lotila izstradovanjem ljudi. Osemnajst province z dvajset milijoni prebivalci je prizadetih."

UČINKUJOČI PLIN PROTIV BESPOŠČIKAM.

Philadelphia, Pa. — Na neki plin blizu Philadelphije se je policija veževala, kako se ravna s plinom proti raznajajočim množicam. Isti plin je skusila pred kramkom policija pri fortu Totten, kjer se je veževala četa 300 vojakov pod kapitanom Shofieldom. Poveljnik te čete je izjavil, da ni moštvo nič občutilo plina, da bi kaj trpel, pač pa je postal po polnoma brezmočno. Ljudje se od tega plina onesvetijo in si ne morejo pol ure nič pomočiti, toda posledie od tega ni nikakšen, kakor je zadržil neki poprejšnji vojski žvedenec.

STRASNA SUŠA MORI VSO EVROPO, MEDTEM KO JE AMERIKA IZVEZETA.

Washington, D. C. — Po vseh, ki jih je prejel Hoover, je malone v Evropo prizadeta vsled hude suše kakršne že ni bilo desetletja. Edino Italija je imela ta mesec nekaj moč. Po uradnih poročilih je Amerika z malimi izjemami ušla susi in letos letina bo dobra. To pomeni, da bo ameriški farmar imel dober trg za svoje pridelke samo ce bo imela Evropa kaj kreida.

URADNO POROČILO O UMORU DRASKOVICA.

Biro SHS pravi, da je atentator turški temar.

ATENTAT JE BIL BAJE ORGANIZIRAN V ZAGREBU.

Beograd, 22. jul. — (Inform. biro SHS v Washingtonu.) — Minister notranjih zadev Draškovič je bil danes zjutraj ob devetih umoren. Njegov morder je komunista Ali Agić, po poskuši tesar in po veri mošamedanec doma iz Bjeline v Bosni.

Umor se je izvršil v Delničah, majhnem mestu na juganski obali, kjer je bil minister na podlagi. Sedel je zunaj na klopi, ko je prišel Agić in oddal nasaj dva strela iz revolverja. Prva krogla je bila smrtonosna in Draškovič je umrl na mestu.

Atentator je izjavil, da je izvršil čin po načetu Rodejuba Tolholakovića, dijaka na akademiji za levo v Zagrebu.

Delnički 25. jul. — Jugoslavska vlada je sklenila sklicati uravdajno skupščino k izrednemu zasedanju dne 30. julija. Skrbiščna je sklicana z namenom, da sprejme ostre zakone za potlačenje "terorističnih organizacij, ki so odgovorne za smrt ministra Draškoviča."

MASILEN KONGRESNIK.

Washington, D. C. — Pri izpravljanju Charles A. Braun, brata Grover Cleveland Bergdola, vojškega uskoča, je med njim in kongresnikom Ben Johnsonom prišlo skoraj do krvavega spopada. Poslušalci so běžali, kajti bali so se, da kongresnik prične strelijeti.

Kongresniku Johnsonu ni bilo všeck, kako je Braun odgovarjal na stavljena vprašanja.

"Vi ne gorovite rešnice," je reklo Johnson Braun.

Braun je vstal s sedeža, se napolnil prek mize, pogledal je Johnsona v oči, kajti bilo je za Brauna preveč, kar mu je reklo. In reklo je z mirnim ghomom: "Vi ste lažnjice."

To je Johnsona pogrelo, daskravno je ravno to on male preje reklo Braun z drugimi besedami. Skočil je pokonec in segel je v svoj žep, da potegne samokres. Žene so zakričale, nastala je panika med poslušalcem in Johnsonova soproga se je prva vrgla na svojega moža. Prihiteli so se drugi in končno so ga pridržali. Reditelj je peljal Brauna iz sobe. In ko je bil Braun zunaj sobe, so mu prisile solze v oči. Rekel je, da je celo spremenal svoje ime da ne bo imel nič opraviti z afero, a kajn temu prenaslati insulte.

V sobi je pa še nekaj časa kleč Johnson, kar je govoril, da je nekaj drugega kot gentleman iz Kentuckija.

HILLQUIT je dovoljeno v Anglijo.

London, 22. jul. — Morris Hillquit, ameriški socialistični voditelj, ki je dospel včeraj iz Francije v Dover, je imel sitnosti z angleškimi naseljeniškimi uradniki, ki bi mu bili radi prepričili vstop v Anglijo. Vsej zahteve delavskoga poslanca Clynesa je končno prisel ukaz od vlade v Londonu, da se Hillquit ne sme braniti v Anglijo.

DELAVSKI VODITELJ — KOMPANIJSKO ORODJE.

TAKE VODITELJEIMA ANE RISKO DELAVSTVO.

To je pokazala preiskava pred senatnim odsatom.

Washington, D. C. — (Feder. Press.) — Tom L. Lewis, nekod predsednik rudarske organizacije U. M. W. of A., zdaj "komisar" za organizacijo premogovniških podjetnikov New River Coal Operator's Association v Zapadni Virginiji, je bil glavna priča v interesu premogovniških podjetnikov pred senatnim odsatom, ki preiskuje stavko v okraju Ming.

Lewis je zapustil rudarsko organizacijo, ko ga je pri predsedniških volitvah porazil John P. White. Zdaj ne ceni rudarske organizacije visoko. Govoril je proti organizaciji, kajti reklo je, da se je organizacija podala na napadno pot v letu 1921, ko je sprejela "da delavce prejme polno socialno vrednost za njegov produkt."

Advokat premogovniških podjetnikov je željal in je povdral, da je tak program "socialističen in anarhističen." Trdil je, da pomeni zaplembo lastnine premogovniških lastnikov.

Ti advokatje so napravili poziv, da ostražijo senatorja Kenyona, predsednika odsotne glede značaja rudarske organizacije, kajti citirali so iz "zapisnika konvenije izjavno enega delegata, da se mora 'guerilsko bojevanje' nadaljevati proti premogovniškim podjetnikom v Zapadni Virginiji, ki so nasproti uniji. Senator Kenyon je naznigil, da se besede pomenijo, da naj organizacija korak za korakom vstopi na neunijsko polje, ne da bi se pri tem bojevala, da se mora "guerilsko bojevanje" nadaljevati proti premogovniškim podjetnikom v Zapadni Virginiji in tako podraži premog. Navajali so izreke iz konvenčnega zapisnika, če, ki počakujejo, da je postal tak sporazum.

Advokat Houston, ki zastopa rudarje, je predlagal, da izraža Tom Lewis, kajti Lewison knjige o Winthropovi D. Lanovi knjigi o stavki v okraju Ming, govore da je Lewis dejal, da so naši, izvršena po stavkarjih neumno posnemanje navadne metode, kakršno se poslužujejo premogovniški podjetniki.

Zaslikanja se blizajo k koncu in v mestu prevladuje občutek, da odsek ni preveč zahtevan v interesu delavcev in tretjih.

Kongresniku Johnsonu ni bilo všeck, kako je Braun odgovarjal na stavljena vprašanja.

"Vi ne gorovite rešnice," je reklo Johnson Braun.

Braun je vstal s sedeža, se napolnil prek mize, pogledal je Johnsona v oči, kajti bilo je za Brauna preveč, kar mu je reklo. In reklo je z mirnim ghomom: "Vi ste lažnjice."

To je Johnsona pogrelo, daskravno je ravno to on male preje reklo Braun z drugimi besedami. Skočil je pokonec in segel je v svoj žep, da potegne samokres. Žene so zakričale, nastala je panika med poslušalcem in Johnsonova soproga se je prva vrgla na svojega moža. Prihiteli so se drugi in končno so ga pridržali. Reditelj je peljal Brauna iz sobe. In ko je bil Braun zunaj sobe, so mu prisile solze v oči. Rekel je, da je celo spremenal svoje ime da ne bo imel nič opraviti z afero, a kajn temu prenaslati insulte.

V sobi je pa še nekaj časa kleč Johnson, kar je govoril, da je nekaj drugega kot gentleman iz Kentuckija.

HILLQUIT je dovoljeno v Anglijo.

London, 22. jul. — Morris Hillquit, ameriški socialistični voditelj, ki je dospel včeraj iz Francije v Dover, je imel sitnosti z angleškimi naseljeniškimi uradniki, ki bi mu bili radi prepričili vstop v Anglijo. Vsej zahteve delavskoga poslanca Clynesa je končno prisel ukaz od vlade v Londonu, da se Hillquit ne sme braniti v Anglijo.

BANKIR, KI JE GROPAL VLA- GATELJE, JE BIL ZAPRT SANTO 44 DNI.

Omaha, Nebr. — Predsednik Harding je pardoniral bankirja Thosa H. Mattersa, ki je predsednik samo 44 dni svoje petletne zavorne kazni, ker je vpropasti Prvo narodno banko v Suttonu. Nebr. Pomožni zvezni pravnik Peterson je rezigriral iz protista proti temu nepravilenmu pomenu. — (Vpropasti banko in oropati vlastelje ni danes več noben zločin. Govoriti iz svojega nepriznanja je večji zločin. Dela se vedno v jedi!)

LI BO RUSIJA PONA- BLJENA NA KONFERENCO?

London upajo, da Harding poveča tudi sovjetsko vladivo: Anglia je za to, da se povabi.

RUSIJA BI MOGLA SPREJELA VARIBO.

London, 25. jul. — V tukajih dobro informiranih političnih krogih prevladoči menijo, da tudi Sovjetska Rusija povabljenja na konferenco v Washingtonu, katero je aranžiral predsednik Harding v svrhu razprav o razloženju in poblemih Pacifica in dalsnega vhoda. Upati je, da se sovjetska vlada odzove in udeleži konference, ki jo pričenja nevsična.

Britški uradni krogi so namigali, da jim ni prav, ker ni Harding povabil Rusijo takoj v začetku, desiravno je Rusija ravno ta zahtevana v vprašanju delavnega vzhoda kot Japonska in Kitajska. Angleški kapitalisti, ki so zadnje čase dobili bogate koncesije v Rusiji, naravnno ne marajo, da bila Rusija izvezeta na razložitveni konferenci.

Nekti tukajih zastopnikov sovjetne vlade je reklo, da bi moskovska vlada države so pod kontrolo delavskih strank. V vseh državah so bili sprejeti zakoni, ki so velike važnosti za delavce. Na primer v Jukatanu je zakon, ki ščiti pravice stavkarjev. Stavkarom je pod zaporno kaznijo povredzano prijeti za delo v tovarni ali rudniku, kjer delavci stavkajo. Razume se, da delavci v teh državah niso izgubili niti ene stike od kar so omenjeni zakoni v veljavi.

Način manipulacije s rezervnim bančnim sistemom tako, da uniči prosperitetne vsega preizvodnega razreda. Odkritja obtožujejo tako federalni rezervni odbor, da se mogoče uvede konkurenčni bančni sistem tako, da uniči bančni interes.

Williams obtožuje upravitelje zveznega rezervnega sistema, ne da bi dodajal dosti besed:

1. Stala uprava na debelo začrnila "blromanje".

2. Nenavadno zaračunjanje bankam na debeli.

3. Diskriminacija proti farmerjem pri posojilih.

4. Nezasiljen favoritizem pri posejevanju družbam v Wall Streetu.

5. Pospeševanje spekulacije.

6. Preudarjen poizkus za bankrotiranje bank na debeli.

"Zvezni rezervni zakon je najfinje orodje za obrambo in gradnjo trgovine, ki je bilo kdaj v rokah katere vlade," je izjavil Williams, "toda jaz sem prepričan, da se je zaradi nerodnega in nesposobnega dela rabil tam, kjer je imel varovati, da je škodoval, in da se je rabil tam, kjer je imel opognut in braniti da je prekrival v preprečeval. Če bi bila to najbegotnejša in najmočnejša dežela na svetu z nizmernim produktivno močjo in nizmernim bogastvom, tedaj bi stali pred nesrečo, v primeru s katero bi se nam zdel了解 mohutna eksplozija mehurja v Južnem morju trivjalna.

"Pogumna malta banka v Alabama, ki se je trudila in strelila, da pomaga svojim farmerjem načinom, prepeljati njih pridejek, je potrebovala v septembri 1920 \$112,000. In tej banki so razčinili obresti skoraj 100 odstotkov na leto za delo to vse.

"Med tem ko so bile male banke v farmerjih distriktil obdržane na ta način, so zlagali banke v New Yorku z vsotami brez meje po 5. 6 in 7 od sto obresti na leto. Zapiški, pokazujejo, da je bilo malo bank v Alabama posojil \$112,000 za dva tedna proti \$2,100 odškodnine, veliki banki v New Yorku za spekulativne ope-

POLICIJA RAZBILA SOCIALI- STIČNI PIENIK V DE- MOINU.

Des Moines, Ia.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene oglašev po dogovoru. Rokopisi se ne vrščajo.

Naročnina: Zedinjeno države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri meseca; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.50 za tri meseca, in za iznosemeno \$8.00.

Naslov na vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Copyright 1921, by The Feder. Press.

VII.

Foster v sovjetski Rusiji.

Piše William Z. Foster.

(Copyright 1921, by The Feder. Press.)

Moskva, 5. jun. — Med vsimi lažmi o Sovjetski Rusiji je najstrovratnejše krožila laž, da so strokovne unije pod sovjetskim sistemom oropane svoje važnosti in da so danes brez moči. Nekateri delavski voditelji v Ameriki vedkrat ponavljajo to laž. Ravno na robe je resnica. Fakt je, da so strokovne unije temelj vse sovjetske zgradbe in brez njihove podpore in sodelovanja bi sovjetti ne mogli eksistirati. To priča vsakdo v Rusiji.

Ruske strokovne unije so polne življenja. To se je pokazalo na zadnji konferenci vašenskih strokovnih unij, na kateri sem imel čast biti vabljeno. Konferenca se je počela z največjimi socialnimi, političnimi in ekonomskimi problemi, ki so obenem problemi Rusije. Tako važno so bile seje tega zborna, da so se jih udeležili sedaj največji Rusi kot Lepšin, Gorki (Gorki je prisostvoval več sejam) in drugi. Vsa javnost se je zanimala za zborovanje. Nemoč je bilo dobiti vstopnico v veliko gledališče, v katerem se je vrnila konvencija. Prostor je bil ves čas natačen s poslušalci in z veliko maso delegatov (3105 delegatov, ki so zastopali 8,480,800).

Pred gledališčem je bil kordon vojakov rdeče armade, ki so dvojni glavni vhod odprt, da ga ni množica zatlačila. Med zborovanjem je predsedništvo dobilo vest, da so nekateri delegati, ki bi bili radi dobili svoje prijatelje v gledališču, posiljali svoje vstopnice ven in na ta način zavabili ljudi na galerije. Predsednik je nato naznani, da bodo morali vbaditi vse delegate, pokazati svoje vstopnice ob prihodu in odhodu v gledališče in kadar ne bo imel vstopnice, bo arretiran.

Mislite si to veliko konvencijo strokovnih unij in naval ljudi, ki so celo riskirali jedo, da bi prispevali do zborovanja — potem si pa mislite konferencijo Ameriške delavske konfederacije, katera vedje del svojega časa potrati s tržavnostmi in katero obidiše k večemu par dnevatov poslušalcev, ne boste imeli primerjalno razliko med gibanjem strokovno organiziranega delavstva v Rusiji in Ameriki. Sledo se poda ameriških voditeljem posmehanje o ruskem delavskem gibanju.

Ruske strokovne unije so dosegle uspehe, ki nimajo paralele v zgodovini, čeprav že niso stare. Strokovno gibanje v Rusiji, ko je skoraj je danes, je staro komaj štiri leta. Prvi pojavi unionizma v Rusiji so bili konec devetnajstega stoletja, ko je nekaj bornih delavskih podpornih društev znotvarilo v večnem strahu, da bo zatrita. Včasih so ta primitivna društva uprizorila stavko, toda carjevi kozaki so navadno nadušili vsako stavko, postrelili nekaj delavcev, voditelje pa odgnali v Sibirijo. V takih razmerah je bil naravnovsak napredek nemoged.

Prva velika organizacija strokovnih unij je prišla ob času revolucionarnega poskusa leta 1905. Po vsej Rusiji so rastle unije kar iz tal. Ker se pa revolucionarnih delavcev, so unije brez malega izgiba za več let. V letih 1912–13 je zboranec zopet oči velo in napredoval, tedaj je pa prišla vojna in pometla z vsem.

Tako je bilo do leta 1917, ko je izbruhnila prva revolucija. Povedali so mi, da so bile takrat v vsej Rusiji samo tri unije z 1885 članom. Po padcu carizma je pa unionizem planil v življenje z velikanski skoki. Milijoni delavcev so kar drli v organizacijo. Sledile so te velike kažejo, kako je v štiri letih narastlo unikajo gibanje v Rusiji: januar 1917, 1380; junij 1917, 1,475,429; januar 1918, 2,532,000; januar 1919, 3,638,812; april 1920, 4,262,000; maj 1921, 8,485,800.

Karl je zopet na Ogrskem?

Berlin, 24. jul. — Z Dunaja porocajo, da ogrski monarhisti priskrivajo Karla vask dan v Budapešti. Neka vest se celo glasi, da je Karl še tam in čaka na ugoden trenutek, da zasede prestol. Avstrijska vlada je potrojila strake na meji.

In zakaj? Ker danes produciram zaradi profita in ne zaradi ljudske potrebe. Tak je zakon sedanjega gospodarskega sistema.

Volna je na pr. na prodaj po dvajset centov funt. Tovarnarji, ki lastujejo tekstilne tovarne, jo ne kupijo, ker bi morali poceniti blago. Tega nočejo izvesti, ker se boje, da bo profit premajhen. Farmarji, živinorejci in delavci, ki se pečajo z rejo drobnice in striženjem volne, so delali zastonj. Njihovo življenje je izgubljeno za človeško družbo, ki so ga porabili pri tem delu.

In zakaj? Ker danes produciram zaradi profita in ne zaradi ljudske potrebe. Tak je zakon sedanjega gospodarskega sistema.

DOPISI.

Walsenburg, Colo. Naučnajan vsem prijateljem in znancem pretrajivo vest, da mi je v nremogovoru dne 20. junija ubila dobraga in preljubega moža. Pogreb se je vršil dne 25. junija ob drugi uri popoldne. Tu zapušča mene žalnjočo ženo, ki se zahvaljujem vsem znancem in prijateljem, sorodnikom, bratom in društvom članom, kateri ste izkazali ljubezen konec njegovemu življenju. Star je bil 33 let, doma iz vas Kal, fare Košane na Notranjskem. Naj mu bude lahka tujta zemlja. V zahvalo vsem, ki ste ga spremili na zadnji poti. — Rose Cepir.

Lloydell, Pa. — V št. 161 Prosvete je nekako čudno porečilo iz naše naselbine, ker se glasi na izgon inozemcev. Glasili bi se moral, da je "črna roka". Tu so Italijani pogradi z dinamitom v zrak dirlašče in poslati več osebam grozilja pisma; nato so začeli dne 10. julija izdelovalnico slednih pijač, katera je last neke Slovakinje in jo je imel v najmu neki Irce. Pogorela je, kakor tudi njen poslopje in le s težavo smo upnili ogenj, ki je pretilec naselbilni. Drugi dan so nam Italijani napovedali boj; ker vidi da med tukajnjimi prebivalci najlepša sloga, ter smo večinoma same državljanji, je bilo takoj vse alarmirano in pozvano na odpor. Kdor ni imel orodja ali muncije, je hitel v prodajalno, toda vse so že prej Italijani pokupili. Rojaki so hitro odpeljali svoje družino po farmah in se vrnili pričakovanjo napada. Ob 11 urah se je pričel malo boj, ker Italijani so se bili že večidel poskrili po gozdovih. Na Bewdare so jim pornili prostore, kjer je zborala "črna roka." Na Lloydell nas je napadla ena sama oseba iz svoje prodajalne z veliko puško nemškega sistema in revolverjem. Strelec ni bil dobro izuren, kar mu je bilo okoli sto v bližini, da ni nobenega zadel od 10 strelov. Skril se je nato v vrtu, katerega smo obkobil redarska straža ga je dobila v roke, ter ga spravila na varno.

Na skupni seji redarjev in občinstva se je soglasno sklenilo, da se predvrne takoj izbrane. Ljedstvo je med njimi v vedeni nevarnosti. Izvzeti so od njih samo Tirolci in Istrijani. Počel se je manje lev. Domazini so si postavili močne straže in državna policija je sledila zarotnikom, ki jih izdajali tovarši. Naslednjega dne so jih imeli že 16 pod klučem.

Zadnje tri dni vladal mir. Ruški preddelaveci so jim dali orodje odpeljati iz rovin in družbe so jim izplačale ostali znesek. Preporvedano je, da makupovali po italijanskih trgovinah, tako je določil tudi italijanski konzulat, ki se je mudil tukaj.

To pismen na željo rojakov, ker se je nad nepravimi poročili in obsojajo, da so ta poročila italijanskega izvora. Kadar bo vse stvar v rodu se bodo že oglasili dopisniki. To poročam le povrčno, ker jutri imamo zopet sejno in stvar se ni končana, smo preveč preobloženi s sitnostjo.

Joseph Oulker.

West Frankfort, Ill. — Dobil sem zopet v roke malo slovenski lističek z tako naprednim imenom, ki piše, da sem se jek blamiral v zadnjem mojem dopisu in zakaj tako zavijam, ker nismo nobenega argumenta za odgovarjanje. Trdi, da jaz ne poznam dr. Leonovega nauka in prav, da sploh še nisem nič čital in slišal o njem. Povsem toliko dotičnemu uredniku, da sem jaz prej slišal moderno predavanje o njem, kakor se je njegovemu listu ali pa njemu samemu sanjalo. Slišal sem moderno predavanje socialistov in raznih profesorjev o njem in akoravno bi jih ne bil slišal, bi mi ne bilo zamere, ker nisem imel takih sredstev, da bi mogel biti urednik tako pravičnega lista, v katerem on nekaj čekeva, kakor noben slovenski list. Nobeden list ni tako pošten, kakor tvoj, ali star pregovor pravi, da vsak berač svojo malo hvali in s tabo je ravnočak, kajti, sko ne bi bil pri tem listu, bi gotovo moral kopati premog ali pa v industriji delati, kakor jaz. S tvojim črkovanjem nas ne bo veliko pridebil na svojo stran. Naj omenim samo leto 1917, dan 1. aprila, ko je stopila Amerika v vojno z turško divizijo.

Vse dlane društva 402 SNPJ opozarjam, da se udeležite prihodnje seje, kjer imamo sklepati dosti vaših stvari, kar je tudi vsega člana dolžnost, da se sej vedno udeležuje. —John Strell, tajnik.

Savinj, 2. jul. — Zoti, znani newyorski slikar, je dobro znan tudi Slovencem v Ameriki, odkar je izdajal slovenski dnevnik "Slovenski Narod", s katerim je hotel ameriške Slovence spreobrniti v ponižne habsburške, pa seveda ni imel uspeha. V vojnem času so listi tega slikarskega očitno delali za habsburško avtokracijo. Ko je bilo sklenjeno premirje in je bilo žasno, da stare avstrijske domene pod vlast Habsburjanov ne bo več, so ti listi pričeli podpirati Habsburško stranko, ki sicer nekaj govoril o republiki, v resnici je pa zvesti o pridružitvi Habsburjanov in je proti zedinjenju Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov v en narod.

Ta list ali listi so delali veliko včelo sedanjih vlad "Srba, Hrvata in Slovencev" in sicer, da je povestih, ki prihajajo sem iz New Yorka, nastala želja, da vlada kupi to list in ga izrabiti za svojo propagando. Ponujenih je bilo več Zottiju dve sto tisoč dolarijev, ali Zotti je zahteval najmanj milijon dolarijev. Neke Aja Petrovič je vodil več pogajanja za Saviča. Zotti je imel namreč že zdavnaj veliko, da postane milijonar in milijon je, da ima sedaj najlepšo privilo, da se uremčijo njegove slike. Tako je nastala po poročilih slike Savič-Zotti. Savič je generalni konzul kraljevine z dolginim imenom, to je "Srba, Hrvata i Slovencev". Zotti je slikar, ki ima dobro zvezo z newyorskimi profesionalnimi političarji.

Savič je pa menil, da je ne gre za dve sto tisoč dolarijev, poje pa na drug način. Ustreljil je velikega kožu, ko je namreč sklenil, da ne bo nikje potrebel list, ki kupi slikar pri svrki, katera oglasa v Zottijevem listu. Zdaj je imel Savič več opraviti z Zottijem, ampak proti sebi je imel vse tvečke, ki oglašajo v Zottijevem listu. Savič je pa posebno nesmetal, da se uresničijo njegove slike. Tako je nastala po poročilih slike Savič-Zotti. Savič je generalni konzul kraljevine z dolginim imenom, to je "Srba, Hrvata i Slovencev". Zotti je zahteval najmanj milijon dolarijev. Poročilo navaja, da je predsednik Harding vzel Saviča že dne 18. junija vse konzularne pravice s posebnim dekretom. Od druge strani se pa sliši, da je Savič že po imenu generalni konzul kraljevine.

Rockville, Colo. — O delavskih razmerah ne bom veliko poročal, ker niso ugodne, kajti odkar je bila velika poplava nismo nič več delali. Prideli smo šele sedaj male s popravljanjem raztrganega pruge in upamo, da se bo zboljšalo. toda le nočasti.

Velika je današnja borba med delavstvom in kapitalistom, ker gesto slednjih je "open shop" in znižanje plače in kako bi najbolj mogli delavstvo zaslužiti. Več delavcev naj dobro premisliti, ter storiti za svoje pravice, kajti časi so resni. Prvo, kar je misliti, se moramo organizirati politično strokovno in gospodarsko in šele potem lahko pričakujemo uspehov.

Dokler bomo posiljali naše sovražnike v Washington, bomo le sredstvo kapitalistov.

Pripravljati se moramo že sedaj za prihodnje volitve in bomo postali v državno legatuširo le ljudi,

ki utemeljuje sedanje našo bedo.

Marsikateri se kesa, ker je glasoval za svoje nasprotnike, kateri so nam pripravili današnjo "blagostanje", brezposelnost in znižanje plače.

Vse dlane društva 402 SNPJ opozarjam, da se udeležite prihodnje seje, kjer imamo sklepati dosti vaših stvari, kar je tudi vsega člana dolžnost, da se sej vedno udeležuje. —John Strell, tajnik.

Italija republiščka izpuščena iz ječe.

Dublin, 25. jul. — Grofica Georgija Markievicz, poslanka v irskem republiščkem parlamentu, ki je bila lansko leto obsojena na dve leti zarora zaradi organiziranja deške vojaške organizacije, je izpuščena iz zapora. Presedela je sedem mesecev v ječi. — Prenmirje, ki trajajo med Irči in Angliči že dva tedna, je se vedno nepretrgano, čeprav so mirovan pogajanja začasno ustavljena.

Turki in Grki.

Smirna, 25. jul. — Poskus turških nacionalistov, reokupirati Eskišir, se je izjavil po poročilu grškega vojnega stana. Orki so odbili Turke in ujeli eno celo

čezku.

Navaja tudi slučaj, ko si je

neka banka posodila federalni rezervni denar po čest, od sto na leto,

posodila ga je po dve sto od sto na leto.

Savič in Zotti.

Chicago, Ill. — Zotti, znani newyorski slikar, je dobro znan tudi Slovencem v Ameriki, odkar je izdajal slovenski dnevnik "Slovenski Narod", s katerim je hotel ameriške Slovence spreobrniti v ponižne habsburške, pa seveda ni imel uspeha. V vojnem času so listi tega slikarskega očitno delali za habsburško avtokracijo. Ko je bilo sklenjeno premirje in je bilo žasno, da stare avstrijske domene pod vlast Habsburjanov ne bo več, so ti listi pričeli podpirati Habsburško stranko, ki sicer nekaj govoril o republiki, v resnici je pa zvesti o pridružitvi Habsburjanov in je proti zedinjenju Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov v en narod.

Ta list ali listi so delali veliko včelo sedanjih vlad "Srba, Hrvata in Slovencev" in sicer, da je povestih, ki prihajajo sem iz New Yorka, nastala želja, da vlada kupi to list in ga izrabiti za svojo propagando. Ponujenih je bilo več Zottiju dve sto tisoč dolarijev, ali Zotti je zahteval najmanj milijon dolarijev. Neke Aja Petrovič je vodil več pogajanja za Saviča. Zotti je imel namreč že zdavnaj veliko, da postane milijonar in milijon je, da ima sedaj najlepšo privilo, da se uremčijo njegove slike. Tako je nastala po poročilih slike Savič-Zotti. Savič je generalni konzul kraljevine z dolginim imenom, to je "Srba, Hrvata i Slovencev". Zotti je slikar, ki ima dobro zvezo z newyorskimi profesionalnimi političarji.

Savič je pa menil, da je ne gre za dve sto tisoč dolarijev, poje pa na drug način. Ustreljil je velikega kožu, ko je namreč sklenil, da ne bo nikje potrebel list, ki kupi slikar pri svrki, katera oglasa v Zottijevem listu. Zdaj je imel Savič več opraviti z Zottijem, ampak proti sebi je imel vse tvečke, ki oglašajo v Zottijevem listu. Savič je pa posebno nesmetal, da se uresničijo njegove slike. Tako je nastala po poročilih slike Savič-Zotti. Savič je generalni konzul kraljevine z dolginim imenom, to je "Srba, Hrvata i Slovencev". Zotti je zahteval najmanj milijon dolarijev.

Poročilo navaja, da je predsednik Harding vzel Saviča že dne 18. junija vse konzularne pravice s posebnim dekretom. Od druge strani se pa sliši, da je Savič že po imenu generalni konzul kraljevine.

Zdaj je imel Savič več opraviti z Zottijem, ampak proti sebi je imel vse tvečke, ki oglašajo v Zottijevem listu. Savič je pa posebno nesmetal, da se uresnič

Politični umor, ali kaj?

ITALIJANCI JE ZABODLA
VDOVO USOGLJENEGA
POLITIČAKA.

Edina sled sta bodovali in copata.

Chicago, III. — Zdi se, da političnih umorov se ni konec v devetnajstem okraju. Razlik je le ta, da so se dodači streljali in morili med Italijani in moški, zdaj so pa pribele moriti tudi ženske.

V italijanski naselbini, v kateri so naseljeni večinom Italijani iz južne Italije in Sicilije so obhajali poroke italijanskega para. Na stopnicah pred hišo je sedela vdova Gaetana Exposita, podpornika občinskega svetovalca Johny Powersa, ki je bil v političnem boju med meščanskimi profesionálnimi političarji ustreljen na cesti. Vdova je gledala na skupino glasno raspravljajočih ljudi, ki so se pripravljali, da v dolegi procesiji sprememjo ženina in nevesto po starci in kričavi navadi v cerkev.

Nepričakovano je iz ste gruče stopila črnooka Italijanka, kateri so šivilgi bliski in oči. Nekaj časa je gledala vdovo, nakar je pricela klicati vdovo s tako krasnimi imeni, ki so le med Italijani v navedi, in ki bi celo marmikateremu moškemu pognali rdečico v obraz.

Nekaj časa je trajal ta napad s povorkami in tujka je pristopila k vdovi in ji prilejla krepko zaščitno. Kako blisk je bila vdova na nogah, ki teha okoli dve sto funfov in je stara okoli štirideset let in jo privela udrihati po napalki. Ko so udarci padali, so pa gledale in radovedno, ki so se zbrali okoli novoporodčencev, kričali "Viva la sposa." (Živila nevesta.) Bil je eden tistih krčavih prizorov, ki so v Italiji, posebno v južni Italiji nekaj navadnega. Na eni strani krčavo ljudstvo, na drugi se pa dva preteperi, ljudstvo se pa veseli tega preteperi in ga pozdravlja z razmimi klici. Bojeviti ženski sta se predstavili orkenu hodniku, ki vodi do hiše. Enkrat je malija napadalka segla v nedrije, v njeni roki je sabljanilo bodoval in sumila je z njim vodo v levo roko. Vdova je spoznala, da je izgubljena, skudala je pohegniti. Nevesta in ženin sta imela stopiti v najst avtomobil, množica je pa kričala dalje "Živila nevesta". Ničče ni ganil, da razboroti podivljano ženo z bodalom v roki. Vdova je despolila do vrat in jih je skušala zapreti, ali črnooka napadalka je bila za njo in sumila jo je dvakrat z bodalom. Enkrat se je bodoval pogrenilo v njene prsi, drugič pa v njen trebuh. Vdova se je zgrudila, napadalka je zbežala s krvavim bodalom v roki. Počela je sevetno po Mayjovi ulici in na vogalu Harrisonove ceste, jo je hotel prijeti neki avtomobilski izvozec. Vzel ji je bodoval, ko se je okoli njega zbrala italijanska množica in privela kričati: "Pusti jo!"

Izvozec se je umaknil, ko je spoznal nevarnost italijanske države. To priliko je porabila morilka in je ubedila. Za sabo je pustila copato, ko je uskinila v Kongresno ulico. Vdovo so odpeljali v bolnišnico. Izpravevali so jo, kdo jo je zabo del, a na vse takva vprašanja je molčala. Ostala je zvesta tradiciji južne Italije, noč, bodoval in samokresa. Vdova je malo kasneje umrla na operacijski mizi.

V Chicagu je bilo v zadnjih treh mesecih izvršenih lepo število umorov. Vsi umori govorijo, da sta si dve italijanski politični kamori v lasih. Dozdaj se policiji ni posrečilo prijeti niti enega morilca in tudi merilka ostane najbrž nekaznovana, čeprav policija sumi, da je dejanje izvršila neka tars. E. Panici.

Francija in Anglia sta se pobotali.

Pariz, 25. jul. — Med Francijo in Anglijo je bil včeraj dosezen kompromis glede Gornje Slezije. Britanci je bilo privoljno v zahtevo Lloyda George, da se vrhovni svet snide prvi teden v avgustu. Nemčija je poslala nota Franciji, v kateri pravi, da ne more dovoliti prevoza francoskih čet čez svoje ozemlje toliko časa, dokler se vti kazenski ne zedinijo, da so čete potrebne.

Iz delavskega sveta.

(Federated Press.)

S konvencije Wisconsine federacije. Konvencija je sprejela rezolucijo, ki nalaže ekskulativi federaciji, da podprt Norria La Folletov predlog v kongresu za priznanje irske republike. — Delo je bila z veliko večino sprejeta rezolucija, ki poziva Ameriško delavsko federacijo, da se mora ponovno priključiti International strokovnih unij. Sprejet je bil tudi poziv na vse ostale državne delavske federacije in krajne unije, da z enakimi zahtevami pritisnejo na izvrševalni odbor Ameriške delavske federacije. — Konvencija se je soglasno izrekla za osvoboditev političnih jetnikov in da se ovrzejemo vstekri procesi proti osebam, ki so obtoženi prestopkov v nasprotju z ustavnim garancijo svobode govore, tiska in zborovanja. — Privatno lastništvo sredstev produkcije in distribucije je direktno začrivilo, da imamo danes v Ameriki šest milijonov delavcev brez dela," je izjavil Frank J. Weber v svojem pismenem poročilu konvenciji kot delegat na konvenciji Ameriške delavske federacije v Denverju.

Stavki železarskih delavcev v New Yorku. V največjih železarskih tovarnah Lieberman & Sanford Iron Works v mestu New Yorku je zadnji teden izbruhnila stavka, ker hočajo delodajati učiliti delavecem stari 48-urni delavnik v tednu, zmizati mondo za deset odstotkov in sploh uvesti razmere odprtje delavnice.

Prvi Kongres strokovne komunistične internationale v Moskvi. je bil znaključen zadnjo sredo, ko so poročila in radovedno, ki so se zbrali okoli novoporodčencev, kričali "Viva la sposa." (Živila nevesta.) Bil je eden tistih krčavih prizorov, ki so v Italiji, posebno v južni Italiji nekaj navadnega. Na eni strani krčavo ljudstvo, na drugi se pa dva preteperi, ljudstvo se pa veseli tega preteperi in ga pozdravlja z razmimi klici. Bojeviti ženski sta se predstavili orkenu hodniku, ki vodi do hiše. Enkrat je malija napadalka segla v nedrije, v njeni roki je sabljanilo bodoval in sumila je z njim vodo v levo roko. Vdova je spoznala, da je izgubljena, skudala je pohegniti. Nevesta in ženin sta imela stopiti v najst avtomobil, množica je pa kričala dalje "Živila nevesta". Ničče ni ganil, da razboroti podivljano ženo z bodalom v roki. Vdova je despolila do vrat in jih je skušala zapreti, ali črnooka napadalka je bila za njo in sumila jo je dvakrat z bodalom. Enkrat se je bodoval pogrenilo v njene prsi, drugič pa v njen trebuh. Vdova se je zgrudila, napadalka je zbežala s krvavim bodalom v roki. Počela je sevetno po Mayjovi ulici in na vogalu Harrisonove ceste, jo je hotel prijeti neki avtomobilski izvozec. Vzel ji je bodoval, ko se je okoli njega zbrala italijanska množica in privela kričati: "Pusti jo!"

Kamski industrijski zakon. bi radi naredili popularen. Zadnje je bil arretiran W. G. Seehan, upravitelj klavne Wolff Packing Co. v Kansas Cityju, ki je obtožen, da je brez vzroka odločil štiri delave, ki so pričali pred industrijskim sodiščem v zadnji zadevi odločilni.

Francoški kovinarji stopili v moskovsko internationale. Zveza kovinarjev v Franciji je na sponem zboru zadnji teden znaključila s 113 proti 112 glasovom, da se pričakuje komunistični strokovni internacional. Enkrat je malija napadalka segla v nedrije, v njeni roki je sabljanilo bodoval in sumila je z njim vodo v levo roko. Vdova je spoznala, da je izgubljena, skudala je pohegniti. Nevesta in ženin sta imela stopiti v najst avtomobil, množica je pa kričala dalje "Živila nevesta". Ničče ni ganil, da razboroti podivljano ženo z bodalom v roki. Vdova je despolila do vrat in jih je skušala zapreti, ali črnooka napadalka je bila za njo in sumila jo je dvakrat z bodalom. Enkrat se je bodoval pogrenilo v njene prsi, drugič pa v njen trebuh. Vdova se je zgrudila, napadalka je zbežala s krvavim bodalom v roki. Počela je sevetno po Mayjovi ulici in na vogalu Harrisonove ceste, jo je hotel prijeti neki avtomobilski izvozec. Vzel ji je bodoval, ko se je okoli njega zbrala italijanska množica in privela kričati: "Pusti jo!"

Ameriške vesti.

GNUSNE RAZMERE NA MORNARSKI POSTAJI.

Postopanje z Fr. Rooseveltom prejšnji mornarski sekretarjem.

Washington, D. C. — V poročilu komiteja za mornarske zadeve, kateri je nastopal v senatu, se priskoče na dan podrobnosti o strašnih razmerah moralne propasti na mornarski "training" postaji v Newportu, R. I. Obtožbe, da so bili mornarji prisiljeni udeležiti se ostudnih in nemoralnih dejanih da so zahtevali dokazov proti krimi, so od komiteja potrjene in se obsojajo.

Trije možje so bili označeni kot odgovorni za metodo, ki je bila tam v navadi, da so z mučenjem krivev odkrivali, in oni so: Franklin Roosevelt, prejšnji mornarski sekretar, poročnik Crasmus Hudson, častnik postaje Ervin Arnold, vodja mašinistov Mat. kateri je prvi odkril strašne razmere.

V poročilu se naglaša, da na Roosevelta pada glavna odgovornost, da so bile upeljane take metode za spoznavanje krivev. Tako postopanje, da ni samo nedovoljno in nepravilno temveč obsojanje vredno.

V nekih injavah Roosevelta, ki so kot odgovor na obtožnico mornarskega komiteja on zverač vse krivice na komitej, nikjer, da ni kakih dokazov, kjer se mu lahko dokaže, da je on odgovoren za dogodivščino se trinajstega na mornarski postaji. — Senatorji, ki so o tom poročilu obravnavali, so vse

dokaze spoznali za nepravne in vsto var zasukali.

Senatno poročilo zahteva, da se Arnold izpusti in naj Hudson resignira, kritizira obenem o prejšnjem mornarskem sekretarju, ker je sporazumno z Rooseveltom dopuščal, da so z mornarji na slične bestialne načine postopala.

RДЕЌI KRIE ŽELI IZVEDETI, KJE SE NAHAJA FRANK SCHOLLE.

Frank Scholle je služil pri mornarski divizijski v Eagle Passu, Tex. Njegovi starisci se nahajajo v bolnišnici v Peru, Ill., ker so poneseli z avtomobilem. Če kdo ve, kje se nahaja omenjeni rojak, naj sporoči na naslov: American Red Cross, Peru, Ill.

KAPITANI NE BODO VRG V ORGANIZACIJU.

New York, N. J. — Organizacija parobrodnih lastnikov American Steamship Owners' Association se je pogodila z organizacijo kapitanov, krmnarjev in pilotov, da se od prevega avgusta zniža plača za petnajst odstotkov. Lastniki parnikov se bodo vnaprej individualno pogajali s kapitani. To pomeni da kapitani izstopijo iz organizacije.

PRAVLJO, DA SE NA TAKO VARŠEVANJE RAČUNE VRAJE PISAR.

Washington, D. C. — Mr. Dawes, vrnatelj blagejškega biroja, nazzanja, da je prihranil vlasti Združenih držav sto milijonov dolarjev v 19 dneh.

Uradniki zvezne posredovalnice za delo izjavljajo po skrbni preskrbi izjave mr. Dawesa, da bi lahko vsak pisar, ki prejema samo tisoč štiri sto dolarjev letne plača, prihranil ta denar v veliko krajšem času. Tajnost varševanja postoji v tem, da se stvar odložila na drug poznejši čas.

Dawes prizna, da je \$22,822,000 od \$112,000,000 prihranil na ta način, da je zadevo odločil na poznejši čas. Druge postavke pričakuje niso detajljirane in organizirani uslužbenec izjavlja, da čas pokaže, da so ravno iste vrste.

BANKROTNEGA BANKIRJA SE NIMAJO.

Chicago, Ill. — Warren C. Sparling, predsednik bankrotirane Michigan Avenue Trust kompanije, o katerem pravijo, da je vsteknil v svoj čep potdeset tisoč bankirjev, ki so bili dolgoročno in organizirano solidarno in vse rezolucije sprejete soglasno. — Kongres Mladinske komunistične internationale se nadaljuje.

Francoški kovinarji stopili v moskovsko internationale.

Paris, 25. jul. — Zastopniki entitativnih držav so danes podpisali paket za internacionaliziranje Donave. — Mednarodna podonavščka komisija je bila nato obveščena, da odajec ima pod svojo kontrolo vse zadeve, ki se tičajo reke.

Kako sodijo o jugoslovanski stavki.

Dunaj, 8. jul. — (Plameno poročilo Feder. Press.) — Nova ustanova kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovenov je bila sprejeta 29. junija skupščini v Belgradu z majhno večino. Ustanova avtomatično ustavljajo najkrutejše protidelavščke zakone, kakršnih se nihalo v nobeni drugi državi. Dvakrat je bodovali v popolnoma dobroj stanju, aki so zaviljali na zaviljajočem sestanku predstavnikov.

Pariz, 25. jul. — Tukaj je dočim se niso podrobili, da so vse poslovne zadeve, ki se nihajo v sestanku predstavnikov.

Washington, D. C. — Major Bruce R. Campbell je izjavil pred sestanjem odsekov, da ni prejel od Bergdollove, materje vojaškega uskoka, pet tisoč dolarjev.

Povtarjal je, da ni prejel od nje enega rdečega centa, izvzemali tri robce, kupljene na sejmu, ki so bili porabljene kot okrasek za

zadnji sestanek v San Francisco.

San Francisco, Calif. — Tukaj je bilo občutljivo v nedeljo zvezni pravljak potresni sunek, ki ni napravil škode. Sunek je bilo občutljiti na teritoriju, ki je imel približno osemdeset milij v prometu. Seismograf na opazovalnici v Santa Clarji je reagiral na zemljotres. Po znamkah na seismografu je bilo srednje potres najbrž v Palo Alto.

— Šefer Rocco Pascali, na Bayard Str. Brooklyn, je ustrežil svojo ženo v prepisu, nato pa skupil namrtvite še samega sebe, kar se mu ni posrečilo, ker opazil, da je sestra ustreljena in pokljena policijo. Pascali je načelnično odvredil v zapor, a soprogro v bolnico, kjer dvomijo o njenem okrevanju.

Inozemstvo.

Avtstria — britaka kolonija.

Dunaj, 28. jul. — (Federated Press) — "Die Rote Fahne" poroča, da so angleški kapitalisti, ki so "priskocili na pomol" podonavšči mornarji, naredili 50 odstotkov cistema dobčka in si razdelili dvajsetodstotne dividende. Povsem podjetje, ki prevaža tovor na Donavi, ni pred vojno nikdar naredilo več kot dvesto odstotkov na leto. Ravnotak je z drugimi podjetji v Avstriji, katerim je "pritekel na pomol" angleški kapital. — "To jo, kar entanta meni finančno pomol" bankrotirani Avstriji, piše omenjeni list. "Avstriji smo postali britaka kolonija, ki je najbolj izkemana. Dve leti so že vni proces koloniziranja v Avstriji z neusmiljenim gospodarskim izkorčenjem, deprav drugačen metodah kakor na Javni, Maršalovih otokih in v Kamerni. Naši avstrijski kapitalisti niso rabili finančne pomoči od zunaj, ker imajo doma na kupe denarja, katerega so si nagrabili tekmo vojne, rabili pa so politično pomol od entente in zato so povabili entitativne kapitaliste, da z njimi dele avtoje finančne odgovornosti. Entitativni kapitalisti so se odvalili, ne iz ljubezni do avstrijskih bratov in ne iz filantropičnih osirov, marveč zaradi mafijnih dobitnikov, ki jih zdi grabijo, ljudevstvo pa strada."

Frank Scholle je sluhil pri mornarski divizijski v Eagle Passu, Tex. Njegovi starisci se nahajajo v bolnišnici v Peru, Ill., ker so poneseli z avtomobilem. Če kdo ve, kje se nahaja omenjeni rojak, naj sporoči na naslov: American Red Cross, Peru, Ill.

KAPITANI NE BODO VRG V ORGANIZACIJU.

New York, N. J. — Organizacija parobrodnih lastnikov American Steamship Owners' Association se je pogodila z organizacijo kapitanov, krmnarjev in pilotov, da se od prevega avgusta zniža plača za petnajst odstotkov.

Frank Scholle je sluhil pri mornarski divizijski v Eagle Passu, Tex. Njegovi starisci se nahajajo v bolnišnici v Peru, Ill., ker so poneseli z avtomobilem. Če kdo ve, kje se nahaja omenjeni rojak, naj sporoči na naslov: American Red Cross, Peru, Ill.

KAPITANI NE BODO VRG V ORGANIZACIJU.

New York, N. J. — Organizacija parobrodnih lastnikov American Steamship Owners' Association se je pogodila z organizacijo kapitanov, krmnarjev in pilotov, da se od prevega avgusta zniža plača za petnajst odstotkov.

Frank Scholle je sluhil pri mornarski divizijski v Eagle Passu, Tex. Njegovi starisci se nahajajo v bolnišnici v Peru, Ill., ker so poneseli z avtomobilem. Če kdo ve, kje se nahaja omenjeni rojak, naj sporoči na naslov: American Red Cross, Peru,

Pertinčarjevo pomlajenje.

Sanjska povest.

Spisal: ETJIN KRISTAN.

(Dalej.)

To nemara vendar ni domišljavost. Zakaj se vse tako ujeza? Če pa piše kneginja reč o njem, tedaj se izpoljuje tudi njegovo tajno, skoraj njenemu samemu tajno hrepension. Tedaj pa ni treba nič več premišljevanja, zakaj pot je jasno zavetana. Le k njej je treba pohititi in ji povedati: "Ljubim vas in kadar zapustite ta dom, pojdem z vami na sever ali na jug, v raj ali pekel, v vrtine življenja, ali pa v puščavo." To je vse. Kaj bo pozneje iz te ljubezni, ni treba vedeti danšnjemu dnevu. Tudi ona ne vprašuje. Skoro je življenje, sprejeti je treba njegove darove, kadar jih ponuja; za odlikovanje radošnost se mreži, drugi iztegne roko le, da udari.

Treznal knjižnica je bila nenasoma polna krasot. Le v sanjah so mogode take izprenembene v sanjah in v ljubezni, ki je njenu doslej bila neznanata v taki moči. Enkrat je zanquill pravi čas. Lorka ... tudi takrat so siedile ure ob žalovanju. Sedaj je ljubezen posegla v globokejše gledalce.

Kneza ni doma. Naj je tiran, pa je vendar gentleman. Z vohunstvom menda ni oddal svoje soprote, in če bi se bil tako ponizal — naj odide kneginja otdot.

Zorko je vstal, da odnesi dnevnik njegovi lastnici. Nenadoma je stala kneginja sama na pragu. Dva vroča curka sta ga vžigala ob hrabteni. Kneginja pa je bila tudi sedaj povsem mirna.

Nekaj časa sta oba molčala. Zorko je hotel govoriti. Zdelo se mu je, da se mora izpremeniti njegov obraz in pokazati hudočeka, če ne izpregnovi. Ali bilo mu je kakor v sanjah, kadar tlači mora slovka; sapa sili skoči dušnik, besede se piazijo na jezik, usta se odpirajo, grlo se napenja — vse zamen.

Kneginja je opazila njegovo moko. Pokojni učinklaj, ki ga je že večkrat občudoval, ji je priplaval na ustnice, in s svojim blaženim glasom je dejala:

"Pričakovali me niste, verjetno pa se vam je zdele, da se še srečava. In da se nista srečala, bi bili prisili k meni."

Siloma si je njegov glas izkričil pot skozi razkava grlo:

"Kako ste uganili!"

Tako mu je prišlo na jezik. Skoraj nevedoma.

"To ni bilo težko. Tukaj sem izgubila svoj dnevnik. Dobro je, da ste ga našli vi, ker ste poštnejak. Da mi ga niste prinesli, mi dokazuje, da ste premišljevali, kako bi mi ga vrnili. Zdalo je vam je, da stvar ni tako enostavna, kakor je v resnicie."

"Pravkar sem vam ga hotel odnesti, gospa kneginja."

"Misilla sem si. Bili ste na poti k meni. Ni sem vedela, sicer bi vas bila počakala."

"Kako ste dobri!"

"Če vam je žal, da sem vam prišla naproti, me lahko spremite; če mi nočete oddati dnevnika tukaj, pa mi ga lahko izredite v mojem salonu."

"Da, da, če mi dovolite, milostiva gospa!"

Govoril je kakor v vročici, ne iz glave, temveč iz srca. Zdaj pa se je oglašilo nadzorovo.

"Namreč — ako vam ne povzročim s tem kaknih — tedav."

Veselo ga je pogledala.

"Če me ne kompromirate, mislite! ... Ne bojte se. Moja hilina je utrujena od poštenega dela, pa je šla spati. Moja adjutantka ljubi podnevi marnje, ponodi pa počitek. Tudi ona se je že priporočila Morfeju. In napisel sem vas povabil, torej sem sama odgovorna. Zame se ni treba batiti, zase na vsem, da se ne bojite, kadar vas more obhajati strah za drugega."

"Kako dobro sodite vedno o človeku!"

"Vedno — ne. Ljubše mi je pač, ako mi ni treba misiliti niti slabega o ljudeh. Ali toliko sem vendar živel, da znam nekoliko ločiti. Iz prahu smo ustvarjeni — pravijo eni; v živalstvu nam je iskati prade — pravijo drugi. Tako ali tako — bogovi nismo, tudi če tle božanske laskre v nas."

Zareče oglje in led — prečudna zmes: in Zorko stoji v vročini in mrazu. Kri ne teče po žilah, marveč se sunkoma dvigne in pada kakor slap. Nevidna ogromna mačka poboža ledje z mehkimi šapami, pa nenasoma zasadli ostre kremljevanje. Srce sahtevo, glava pa odkljanja.

Kneginja se je napol obrnila, da je za Zorka prostor poleg nje. Stopi mehanično k njej. In potem gresta oba podali po hodniku. Ona je mirna, v njegovi glavi ključujejo čudni topi kljuni.

"Da zveste, čeprav je dnevnik, ste ga moralis nobedati. Ne vem, kaj ste čitali v njem; a to vprašanje bi me moglo mučiti le tedaj, če bi bila prisila ta knjižnica v druge roke, pa bi si čitatelj krivo razlagal moje misli. Kar je na teh straneh, ni bilo namenjeno nikomur, tudi vam ne. Ali če ste čitali kaj takega, kar se tiče onim slabščem, ki ne morejo prenašati tega."

Najenostavnije bi bilo reči, da je čital nekaj indiferentnih stavkov, ki so mu le toliko povedali, da je spoznal lastništvo. Toda gledajoč knezinji v oči in poslušajo njene mirne besede, nolne resničnosti, se ni mogel lagati:

"Nehote in nevede sem židal prav to, kar se razlike tiče mene."

"Najbrže! ... Pa sem mislila, da je dvom nemogov."

"Prevezten bi bil, če bi bil verjet brez droma. Veliki samogavesti je bilo treba da sem sploh mogel verjeti."

"Samozavesti! ... Nemara je prišlo spoznati od druge lastnosti. Po mojih mislih se razumevanje včasih ne poraja v glavi. Ali o tem nama

zdaj ni treba razpravljati. Reči sem hotela to: Če ste čitali, imate pravico, da zahtevate sedaj razgovor. Morda vam je ljubje, če molčiva. Ali pa de kaj pokramljjava o novih rezah, o meglji v Orionu ali karkoli, pa se poteka posloviva..."

Njen glas je bil za komaj znaten nisanje globokejši kakor navadno in včasih je malec podprtival. Da je inogni Zorko pariti na to, bi bil sposanal, kako je kneginja s silnim naporom volje zbrala vse moči, da obdrži svoja čuvstva v oblasti in obvaruje poskušalec sugestije, ki bi izhajala iz nje. Ali Zorko je imel sam s seboj preveč posla. Njegov oči so se zatopile v lepoto mlade žene, a pogledi je pili opojnost, ki je zazihavala misli, a razvremela čutila, obzorje se mu je temelj in težnilo, vse druge alike so izginile, videl je le knezinjo. Trudno so roke počivale na naslonih, a gozabelo je po njih od nohtov do ramen, kakor da se morajo dvigniti in — in — in objeti žensko. Ustne so zaščepale:

"Kako neizmerno vas ljubim!"

Kneginja je vstala in ga privela za roko. Še je bila njegova kri razgreta, prsti so se oklenili njene roke in jo stiskali krčevito. Cutila je, da je bila njegova beseda resnica.

Ali že je razum doblival moč, znaga se je nashibala na njegovo stran. Klical je ubogega človeka na odgovor, kjerat ga kakor nespametnega plavave, odital mu nepremišljenost, lahkoumnost, brezumnost. In ubogi človek je bil kakor rastnila brez korenine, kakor hromec brez opore. V prste je zelenila nepremagiljiva slabost; kakor preverzane polipove skaliče od štrive, so popadali od ženine roke, grava se je brezmočno naginja, na mokoč celo je legel mraz in lice je pobledelo.

Kneginja se je ustreljala.

"Kaj se je zgodilo. Ali vam je slab? Sedite, sedite!"

Kakor otroka ga je posadila na naslonje.

"Milostiliva gospa kneginja, premagalo me je čuvstvo in v nezavesti sem izrekel besedo, ki ne bi bila nista nikdar zapustiti mojih ust. Zločince bi bil, da bi hotel izrabiti trenotek; več ne bi mogli biti. Odpustite, Odpustite!"

Glava so mu je sklonila v roke, komofe je npril na kolena. Lice mu je bilo skrito, ali svot mu je stresalo kakor v mrzlici. Ona mu je položila desnico na glavo, nekaj časa pa je gledala z nasmiljenimi očmi, potem je polahko odstopila in sedila. Ni je videj, ali čutil je vsako njen krotnjo. Cutil je tudi, da se je v njeni duši vrnil velik proces.

Ko je izpregorovila, ni bilo njenemu glasu poznati najmanjše razburjenosti.

"Potolalite se!" je dejala. "Sej se ni zgodilo nečesa. Nemir sem zasejala s svojim dnevnim kom v vodo dušo, ali moj namen ni bil tak..."

Zorko je bilo še hujše ob teh besedah. Dvignil je obraz, njegove motne oči so jo presele po gledale:

"Ne, ne. Zaradi mene nikar ne občalnjuje, da bi mogli sebi kaj očitati. Name pada vse. Preden sem čital beleške vašega dnevnika, so moje želje koprnele k vam, vabi zapiši so mi oznanjevali srečo, ali močan bi bil moral biti in moklati. Zaradi jas moram iti svojo pot. Na to ne bi bil nikad ponabili noben trenotek. Že zate ne, ker bi bil moral misiliti na vas."

"Ne, ne. Zaradi mene nikar ne občalnjuje, da ste povedali, kar je dobro delo moji duši. Ker sem slišala lepo besedo in ker sem vesela, van sem prositi: Ne mislite, da v svoj cilj in prosto mora biti vaša pot. Jaz pa bi vas ovirala, če tudi ne po svoji volji. Tisoč zaprek bi zrastlo iz taj. Naj bi zahtevala ali pa ne — vi bi mi posvedali ure, potrebneje za vaše delo. Od študij in raziskavanja bi vam mislihuhajala k meni. Se huje bil. Ljudje gledajo in poslušajo — mnogo križnega jim uide, ali kmalu bi vedeli, da živite z ženo, ki je ušla svojemu možu, vase delo bi izgubilo veljavno, zakaj ljudje so stroki sodnika od prisude, in od bogov; njihovi zakoni so jim avtejti od večnin. Vse to razumem. To dolžnost poznam. Usoda je hotela, da vsa se srečala, in blilo je lepo. Usoda hoče, da se razideva — in zgodilo se bo..."

Neslišno je pošepetal razum: "Vidiš, kako gladko je razvozalo. Zdaj budi zadovoljen!"

Toda Zorko ni mogel biti zadovoljen. Vse je tako, kakor je rekla knezinja. Človek bi verjal v čarovnijo. Njegove misli je čutila in jih izrekala. Tako mora biti. Ali zadovoljnost —?

Zorko se je poslovil. Tukaj je bilo vse opravljeno. Nlečesar nima več iskati pri knezinji. Meglino je bilo okrog njega, v prsih je bila prazna vojtina. Zdaj se mu je, da je bilo slovo nedobro.

Na stopnišču je srečal profesorja Prenka in Dodo. Držala sta se izpod pazduhe, opirajoča se drug ob drugoga. Imela sta svetle oči. Ko sta opazila Zorka, sta se ustavila kakor na povelje, ali z zakoni pravnevoja sta imela take sitnosti, da jih je moral prisikriti na pomoč, ker bi bil padec po stopnicah lahko zelo neprijeten.

"Haj la!" je zatobil Prenk. "Ava pa midva napravila partijo — z vsem potrebnim spremstvom. Imenitno partijo!"

Doda je pograbil gumb Zorkove suknje.

"Pa bi se vrnil — zdaj — ko smo kompletni. Tres facinut collegium..."

"Kako pa, ko smo absorbirali vse duhove?" je se zazdrobil Prenk. "Zum Teufel ist der Spiritus — le steklo je ostalo."

"A, a, prepozna prihajate, domine Jezerski! Zkaj pa tako pozno? Kaj ste ves čas tukali pri spose knezinji?"

"Ha ha! vi v službi, midva pa pri zabavi. O hm hm! Če bi se pa obrnilo!"

"Kako mislite?"

"Midva v službi — recimo v Bakovi, vi pa na upravi — recimo pri gospa Veneri."

"Kaj vam prihaja na misel, gospod profesor!"

Hih! Tako se plakajo čvetniki. Ali izkušnje so imeli tudi anahoreti, he he. Eh, kaj! Vene ni več, v klet je preglubo, do postelje se pa so najde pot. Ali prihodnjih morate napraviti z nama partijo. Prihodnjih. La — ahko no — o!"

(Dalej prihodnjih.)

Razne vesti.

Dolgo 19 držav Združenim državam.

Skupni dolgo, katere dolguje razne države vladu Unije značajo po sledenem seznamu:

Vel. Britanija:	\$4,166,318,353.00
Francija:	3,350,762,930.00
Italija:	1,048,034,050.00
Belgia:	375,280,147.00
Rusija:	192,601,297.00
Poletka:	135,861,659.00
Ceho-slovačka:	91,179,527.00
Srbija:	51,153,159.00
Rumunija:	36,128,494.00
Avtstralija:	24,055,708.00
Grčija:	15,000,000.00
Estonija:	13,999,144.00
Kuba:	9,025,500.00
Armenija:	11,959,917.00
Finska:	8,281,926.00
Litvija:	4,981,527.00
Letlandija:	5,132,286.00
Ogrska:	1,685,835.00
Liberija:	26,000,000.00

Karl Habsburg in Švica.

Born, 9. Švicarski narodni svet je danes razpravljal o dveh interpolacijah, ki sta se tikalo v območju Martres de Veyre na Francoskem, so zadrželi ob pokrov kamnitih galsko-rimske rakve. Ko je bila rakev dvignjena na površje in odprta, je letala notri krasne mladeži v obliki Švicarske kraljevine. Kralj je bil svedec pojasnil, da je počival na blazinici. Toda pogled na munijo je trajal samo v trenotek. Komaj je solnce posajalo na njo, se je telo takoj sesalo v prah in ostalo na le kosti in nakit. Sodi se, da je bila mumija starca okrog dva tisoč let.

Proglas Kemal paže.

Mustafa Kemal je izdal proglašenje na turški narod, iz katerega je jasno razvidno protianglišča in obenem vsemohamedanska smr politike angarske vlade. "Mi se absolutno moramo pogajati z Anglijo", pravi Kemal paža. "Naše vojaške operacije bodo imelo takšen odmev, da jim bo sledila cevobodenje vsega mohamedanskega sveta. Egipt in Indija bosta postala popolnoma neodvisna." V nadaljevanju je posebno važno mesto, ki se nanaša na carigradske vlade. "Nobena sprava ne bo mogoča — pravi proglašenje — med Angoro in Sredozemjem, dokler ne bodo vse vodne akvade skupaj vodile v vsega mohamedanskega sveta."

Snovanje se s svojim sovražnikom — turbulento.

New York, N. J. — (Iz tujejezjnega urada) — Ste li kedaj čuli o tuberkulozi, jetiki, sočni ali

"T. B.!"

Seved